

FRA pressiteade

Viin/Brüssel, 4. detsember 2018

Valiku- ja otsustusvabadus puuetega inimestele

Kus ja kellega elada, mida ja millal süüa – enamikule inimestele on need iseseisva elu valikud ja otsused enesestmõistetavad. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) uusimast aruandest aga selgub, et puuetega inimeste jaoks võib teooria oluliselt erineda tegelikkusest. Aruandes uuritakse neid tegureid, mis ajendavad või takistavad püüdlusi selle nimel, et puuetega inimesed saaksid elada iseseisvat elu kogukonnas.

„Oleme kõik sündinud vabana ning seega peaks igaühel olema õigus valida ja otsustada, kuidas oma elu elada,“ leiab FRA direktor [Michael O’Flaherty](#). *„Soodustades puuetega inimeste täisväärtuslikku ja iseseisvat elu kogukonnas, aitame neil kasutada kõiki nende õigusi ja ühiskonnas aktiivselt osaleda.“*

Aruanne [„Puuetega inimeste üleminek elust hooldeasutustes ellu kogukonnas – tegelikud kogemused“](#) põhineb nende inimeste kogemustel, kes on vahetult seotud üleminekuga iseseisvale elule, sealhulgas puuetega inimesed ise ja nende pereliikmed.

Aruandes rõhutatakse, et sellise ülemineku toetamiseks on Euroopa Liidus ja liikmesriikides kehtestatud tugev õigusraamistik, näiteks ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta, samuti sellised hiljutised kohustused nagu Euroopa sotsiaalõiguste sammu.

Sellegipoolest on puuetega inimestele nende õiguste täielikul kasutamisel takistuseks kättesaadavate ja taskukohaste tugiteenuste puudumine, püsiv häbimärgistamine ja diskrimineerimine ning ligipääsmatud keskkonnad. Aruandes soovitatakse mitmeid meetmeid olukorra parandamiseks, näiteks:

- Kõik liikmesriigid peaksid seadma selged eesmärgid ja tähtajad ning tagama piisava rahastuse (koos Euroopa Liidu rahaliste vahenditega), et soodustada puuetega inimeste iseseisvat elu kogukonnas.
- Euroopa Liit ja selle liikmesriigid peaksid avalikkusele selgitama iseseisva elu eeliseid, ka inimeste isiklikele kogemustele toetudes, et hoiakud puuetega inimeste suhtes muutuksid paremaks.
- Liikmesriigid peaksid koordineerima kõiki iseseisva elu toetamise meetmeid ja osutama tugiteenuseid. See hõlmab puuetega inimeste ja nende esindusorganisatsioonide täielikku kaasamist otsustusprotsessi ja poliitikakujundamisse.
- Liikmesriigid peaksid pakkuma praktilist koolitust iseseisvale elule üleminemise hõlbustamiseks.
- Liikmesriigid peaksid osutama puuetega inimestele eriteenuseid ja tegema üldteenused juurdepääsetavaks, et täita puuetega inimeste mitmesuguseid erivajadusi. See hõlmab ka iseseisva elu oskuste õpetamist.

Aruanne põhineb Bulgaarias, Iirimaal, Itaalias, Slovakkias ja Soomes toimunud kohapealsetel uuringutel. Sellest hoolimata on teadmised sellest, millised praktikad toimivad ja millised mitte, ning miks, olulised kõigi liikmesriikide jaoks.

Isikulood, infograafika, riikide juhtumianalüüsid ja muu teave on
**[pressikomplektis](mailto:media@fra.europa.eu) või saab need e-postiga: media@fra.europa.eu / tel +43 1 580 30
642**